

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

4. Reliquæ affirmantes sententiæ contradictoriis probatis repelluntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

non fuisset incarnatio, quæ optimam per hos est: duo tamen attingenda breviter restant, quorum primum d. proxima quæst. 1. teigimus, & multarum probationum huius conclusionis, & impugnationum adversæ caput etiam est. Nimirum orationes nostras quod optima nobis Deus donet, & gratiarum actiones, quod ea nobis dederit, in nostra conclusione viles, in affirmante necessitate Dei de se, naturæque suæ, reddantur inutiles, & frustraneæ Deique naturalia beneficia, & gratiæ etiam supernaturales præ minoribus gratiæ, & beneficiis non erunt. Quæ quidem omnia contra cuiusmodi necessitatem ad extrinsecum optimum morale, vel physicum substantiale, & entitativum, vel accidentale extrinsecum, vel intrinsecum dispositionis, ordinationisve rerum æque probant, vt pater. Secundum est, malè Granados, cum ex vna parte asserat ex necessitate, (quam moralem vocat) Dei ad optimum, & non electione optimi præ minus bono Deum physicè defecturum & destruendum, ac non futurum Deum, atque tamen necessitati morali hominis ad aliquod veniale committendum, nisi specialissima gratia à Deo præcursat, ex quo minime inferitur eum, qui absque ea speciali præsentione Dei omnia vitare venialia (vt physicè potest) non futurum hominem, physicèque destruendum; sed solum morali illi necessitati deficere, cui reliqui de facto succumbunt: obnoxiique sunt, non autem essentia, & existentia suæ: sola enim necessitas physica altius præstandi inferit physicam deficientiam eius, qui eam habet, si illud non præstet: quare ex hac Granados illatione morali solum necessitas, qualis est admittendi aliquod veniale, non emittitur, sed physica, & quæ physicam impotentiam aliter agendi Deo affigit æque atque impotentiam physicam destruendi seipsum.

CERTAMEN III.

*Reliquæ affirmantes sententiæ contradi-
ctoris probatis repelluntur.*

1. Si secunda conclusio contra nostrum Izquierdo, qui sua proprietate morali necessitatis nomen usurpans illam ad optimum Deo de se naturæque suæ & bonitate committere asseruit. Nos autem eam etiam necessitatem moralem ad optimum Deo denegamus. Probatur conclusio primo: quia Dei voluntas ad cuiusvis virtutis exercitium debet esse promptissima; immo æque, ac summe expectata ad exercitium virtutum omnium. Ergo implicat esse Deum inclinatum ad optimum, nullumve aliud obiectum extrinsecum ei suæ bonitatis impulsu, vt non possit absque pene insuperabili difficultate à prosecutione efficaci illius extrinseci se continere, vel absolute, vel præ alio minori bono simul proposito quod ex alterius virtutis motu prosequi physicè potest. Secundò Dei dominium erga extrinsecum eo gradu minuitur, quoad aliquid in eo inducit necessitas: quare ex necessitate morali ad aliquod moraliter eius Dns non est: sicuti ex necessitate physica ad illud dominium Dei physicum periret. At dominium Dei erga extrinsecum omnia omnimode perfectum, atque omnino absolutissimum esse debet: ergo absque vlla necessitate morali ad aliquod Dei de se naturæque suæ summi. Confirmatur: quia suato idcirco, tam deesse dicimus, quæ habet, quam, quæ non habet, quia ex morali necessitate, quam eius voluntati avaritia inducit, vsum rerum, quæ habet moraliter reddit impossibilem æque, ac rerum quæ non habet.

2. Tertiò libertas etiam physica Dei arbitrii quæ valde ea necessitate minuitur: sicuti in nobis ex vehementi quavis inclinatione, quæ in aliquo agimus, seu adiungimus, quæ est absolutam physicam libertatem nobis relinquit, atque adeo absolute peccemus in mali prosecutione quantumvis naturali, suæ consuetudine nimia (quæ altera natura est) inclinatione, quæ moralem nobis necessitatem inducit in malum illud impellamur, agamurque, ac pene cogamur. Quartò: vt contra physicam necessitatem, quoad speciem; Dei ad optimum arguebamus sent. 1. a. 9. necessitas Dei morali, etiam quoad exercitium, inducitur: neque hoc negat hic consequentia laude dilecti

hr. C. Steph. de Ortega, de Deo Vno. Tomus II.

gnus Recentior: & omnia, quæ eo cert. contra necessitatem physicam produximus, proportionem servata contra hanc moralem necessitatem faciunt: erit enim Deus necessitatus moraliter ad peccati primi Parentis permissionem, vt verbum incarnetur, quod absque eo peccato non fieret; immo ad plura cuiusque peccata permittenda, ex quibus optima fieri perpenderunt: v. g. lapidationem Stephani à Paulo per Iudeorum omnium manus, ex qua pendit, vt oratio Stephani, Ne statuas illis hoc peccatum; pro Paulo etiam esset, cui orationi Paulum, siue eius conversionem Ecclesia debet: & id generis sexcenta absurda omnia alia, quæ, vel recensere; esset quam longissimum.

3. Quintò: Hæc sententia, quæ tota in bonitatis liberalitatis, ac misericordiae Dei commendationem, & laudem videtur excogitata, eique vnice innitens valde est ipsi iniuria: etenim, quo vehementior est inclinatio ad aliquid agendum minus est voluntarij, & liberi in eius executione, vt notum Philosophis, & Theologis cunctis est. Maxime, cum inclinationis impetus, & impulsus tantus est, vt moralem necessitatem inducat, faciatque oppositum moraliter, & iuris æstimatione impossibile: vt Deo huius necessitatis morali author optimi omissionem præ deteriori, immo & omissionem absolute impossibilem moraliter facit: cum ergo vique adeo ea morali necessitate ad optimum, siue absolute, siue prælativè in Deo inducta moraliter libera boni illius à Deo communicatio, voluntariæque non sit, ac vix physicè sit voluntaria, & libera: æquid laudis, & commendationis diuinæ voluntatis erit, quod se communicet, ac diffundat in creaturas vix aliter facere physicè magis potens quam sol non illuminare, fouereque, aut ignis non calefacere, atque refrigerare: quidnam tantæ liberalitatis, & gratiæ in nos exercet, cum summis nos gratis, ac donis cumulat, vt propterea ipsi ingentes gratias, & habere, & agere debeamus: cum eis omnibus nobis donandis, vt ignis aqua, & sol quæ nos refrigerant fonsent quoad libertatem, ac subinde liberalitatem, moraliter loquendo, se tantummodo gerat?

4. Sed quid inquires Patres nobis Dei bonitatem, virtutemque, seu vim diffusivam sui in creaturas tantopere commendant: si Deum non magis ad bona creaturis communicanda, eisque ignoscendum, quam puniendum rationales peccantes, non agnoscunt; quin potius æque misericordiae, atque iustitiæ, ceterarumque virtutum eius voluntatem quasi æquilibrio positam sollicitant? Respondeo: Deum de se, ac de suo, quin aliud ex parte creaturarum extrinsecum expectet, bonitatem infinitam habere, quæ quidem ad se diffundendam cum subiectivè, tum obiectivè natura sua Dei sollicitat voluntatem: iustitiam verò diuinam, æque Deum ad malefactorum punitionem, cum subiectivè, tum obiectivè Deum, atque ad reliquos eius virtutis actus exercendos inclinare: ceteram iustitiam punitionis cuius inclinatio ad suos actus exercendos minor, quam misericordiae & bonitatis Dei ad suos à Patribus dicitur, vt se absolute exerceat extrinsecum aliquid requirit: scilicet creaturæ peccatum, quod cum finitæ malitiæ sit, non æque ad supplicia, & vindictam Deum mouet, atque motuum bonitatis indequaque, diuinum atque infinitum quod bona sua etiam peccatoribus infensis elargiendi integrum motuum Deo est, quare merito de se sumptus Deus solum benefaciendi principium, & motuum habere dicitur, non puniendi, quod nos peccatis nostris apponimus. Atque hoc etiam à nobis culpæ ad punitionis, seu iustitiæ vindictiæ exercitium posito motu minus est, vt potest finitum, quam Dei bonitas infinita, vt ignoscit: quæ sola totum ignoscendi motuum Deo, ac proinde efficacius est, quin culpæ, quæ potius à venia, & beneficiis in nos conferendis Deum retrahunt pars motui vel ignoscendi esse possint: idque solum Patres volunt, cum Deum de se ad beneficia, quam ad supplicia prædicant nobis promptiorem, non autem maiorem eius ad vniuersum, quam ad alterius virtutis exercitium, propensionem quæ ad alterius actus moralem inducat Deo necessitatem.

5. Ex multis consequentiis à Deo in sacra pagina ap- probatis (quæ defecturæ videbatur si hæc morali necessitas ad optimum Deo deficeret) & fuscè recitatis à Ruiz cit. d. non solum eam quæ (vt est ingenio acri) omnium similitudinam pro hac diuina necessitate morali Dei expendit, profero: Si autem vos, cum sitis mali, nostris bona data dare sitis

illis vestris, quanto magis Pater vester celestis dabit Spiritum bonum petentibus se: Etenim, si Deus ex maiori necessitate morali donandi Spiritum bonum, seu spiritualia dona hominibus petentibus teneatur, quam pater, & mater ex naturali erga filios affectu ipsis in necessitate edulias, vel alia petentibus dare tenentur, ac non illorum loco lapidem, aut scorpionem, consequentia non tenet, Christusque Dominus eo argumento nobis illudit, ut spem à Deo obtinendi petita erigat nostram argumento subtili & fallaci. Respondetur tamen facile argumentum hoc non Dei, secundum se, ac bonitatem suam naturalem sumptum necessitatem moralem probare. Hanc enim nos impugnamus; sed petitionibus nostris adhibitis. Secundo ex parte Dei liberum Patris affectum erga homines, vterius apponi, quem absolutum potuit non habere, ut textus exprimit ipse: quare conclusioni, quam impugnamus nullatenus suffragatur ex suppositione intentionis finis, alicuiusve efficacis decreti liberi Dei: & ne id quidem probat, sed datum Deum quod satis facienda necessitati hominis sit, non autem optimum; adhuc ex paterno præhabito affectu donaturum.

6. Tertia conclusio ex decreto libero efficaci creandi mundum aliquem Dei bonitati adiuncto, vel creandi hunc determinate mundum, quem initio condidit, neque ad optimum mundum creandum, neque ad ponendum in hoc mundo optimum v.g. incarnationem, optimamve dispositionem physicam necessitate morale, quæ re eadem sit, vllatenus tenetur, est autem contra Lullium, & nostrum Ruiz ex tota eius sect. 9. Tripartita est conclusio: Prima pars de decreto de hoc, vel illo, vel alio mundo distinctiue est manifesta ex dictis, certam. 1. pro prima conclusione, nullam liquidem necessitatem addit hoc decretum ad optimum ex illis mundis condendum atque efficaciter discernendum, liquidem cuiusvis ex illis productione efficacis & infrustrabilitati eius decreti satisfiat, quare ni de se naturaque & bonitate sua Deus necessitatis aliquo necessitatis genere ad optimum sit, nequit ex eo decreto necessitari, vel physice vel moraliter siue propriè, siue impropriè moralis necessitas usurpetur: constat autem ex dictis certamine secundo, & præfenti pro conclusione secunda nullo necessitatis genere de se natura & bonitate sua Deum teneri; ergo neque vlla ad illud tenebitur ex eius disunctiui decreti additione. Nec pluribus prima hæc conclusionis pars eget.

7. Secunda pars quoad productionem optimi nempe incarnationis ex suppositione decreti productionisque huius mundi: est communis serè omnium Theologorum conclusio in materia de incarnatione, qui Anselmum eiusmodi necessitati apertius ad fauentem, vel explicant reuerentes, vel deserunt apertè, ut vidimus controuersia prima, de Incarnatione d. 1. quaestione 1. & quæ speciatim per seque attigimus certamine 2. numero 10. contra necessitatem Dei ad incarnationem satis hanc partem probant: item quæ ex Patribus etiam attigimus eodem certam. num. 3. ex hypotesi non solum mundi huius conditi sed peccati permitti, & efficacis intentionis Dei de hominibus redimendis.

8. Tertia demum pars probatur argumento, quod secundam confirmabit. Nimirum ex decreto efficaci, & creatione vniuersi nulla necessitate teneri Deum ad optimam eius dispositionem extrinsecam (formalis liquidem Dei ipsique identificata dispositio cum physice rum moraliter optima est.) Probatur primò: quia ex mundi huius creatione nihil determinationi ad optimam hanc dispositionem & obiectum Deo additur præter rerum singularum, & omnium, quibus vniuersum constat sui priuati, & communis commodi maioris naturalem exigentiam; atqui naturali rerum singularum, & omnium coniunctum existentie annuere Deus nullatenus tenetur, sed omni prius necessitate solutus annuit, potens omnino renuere, ut de singularum existentis quibus Deus de facto annuit minime, extant in scripturis, & authenticis historiis Ecclesiasticis exempla quam plurima de omnibus coniunctum sumpta ad commodum vniuersi maius exigendum nequeunt ita præualere iuri supremi domini Dei in vniuersum totum, & summae libertatis diuinæ: ut vtrumque ius determinent ad vnum, & extinguant. Con-

firmitur: quia maius, & præcipuum rerum singularum, & coniunctum omnium, siue vniuersi est in se permanente: attamen nulla necessitate tenetur Deus mundum, adhuc prosequenti iustanti, conferuare, ex eo, quod illud produxerit: quin durationis eius tempus libere prius decreuerit: ergo iure maioris commodi vniuersitatis rerum non determinatur vlla necessitate ad optimam eius dispositionem & gubernationem obiectum.

9. Vrgeo: quia vitæ, & mortis, siue existentie, & non existentie rerum Dominus absolutus omnino dispositionis earum, siue ipsis commodæ, siue incommodæ Dominus iridem absolutus est, etsi præ incommoda dispositione pereant: atqui Deus vitæ, ac mortis existentie, ac non existentie rerum absolutus Dominus est etiam coniunctum sumptum, siue ipsi commodæ, siue incommodæ absolutus Dominus est etiam coniunctum sumptum: ergo, & dispositionis earum, coniunctum etiam sumptum, siue ipsi commodæ, siue incommodæ absolutus Dominus est etiam fortiori iure, & exactione magis sibi commodam potest mundus à Deo poscere, quam indigentie, & precario: quod ab inductione necessitatis in Deo ad donandum mundo commodiorem abest quam longissime, immò ei contradicit: sicut preces propriæ cum propria coactione alicuius ad id præstandum, quod precatur. Confirmatur: quia nulli seruo, reive, quæ sub alterius Dominium absolutum cadit, ius exactum competere potest, ut commodissima ipsi dispositione cum ipso Dominus suus agat; etsi vitæ mortisque serui empitj Dominus pro libito non sit: immò necessaria ad necandam vitam debeat seruo ministrare: Denique solus, ac solum circularis motus conuenientissima, & commodissima mundo huic visibili dispositio, & gubernatio obiectiua est, eumque à Deo pro libito aliquoties impeditum, & aliquandiu suspensum fide credimus diuinam, & indubitatæ autoritatis historiis humanis: idque ob priuata solum huius, vel illius Reipublicæ, & nationis commoda, quæ in Dei voluntate citra vllam mundo visibili Deo irrogatam iniuriam præualent: multo igitur in summa libertatis, & potestatis domini supremi diuinæ vniuersi ad optimam sui dispositionem, & obiectum gubernationem præualebit.

10. Quod autem obiter insinuat Ruiz, Deum ipsam partem, ac membrum vniuersi huius esse, & cuius proinde iura propria, & priuata communi bono vniuersi cedere omnino debeant, vltima hac impugnatione præcaturum est: Nam, & pars huius vniuersi nostri Deus tuus erat, cum eius maximo commodo circularis motus solaris syderis, & celorum toties eius continuationi aliarum quandiu interesset, idque, ut parvis minutule vniuersi maiori commodo consuleret: & quanquam, an Deus naturæ, & vniuersi pars dicatur rectè, vel secus, hic esse potest controu. de ente supernaturali in genere à nobis determinanda; id tamen certum est: partem vniuersi membrumve simpliciter, ac sine adiuncto aliquo dici non possit, sed solum vniuersi caput, membrumve præcipuum: sicut in politicis supremus, & absolutus dominus reipublicæ, ac Regni non pars regni, sed caput princeps, & Rex solummodo dicitur: quamvis, quia ordinata omnis politia & ciuilis potestas, & à republica tandem in Principem, sive primum, siue eius hereditario iure successores, emanant iuxta §. *Populus in eum insit*, de iure nat. gent. & ciuili altiusque à Deo supremo, & absolutissimo Regum, & regnorumque domino promanant, ad Reipublicæ vniuersi sumptæ commoda præ priuatis suis Rex tenetur: ad quæ solum non autem ad sui destructionem populus suum eum ciuilem contulit potestatem, à Deoque supremo ipse, eum in bonum solum Reipublicæ collata potestas est: quare, & illi priuata commoda, & personalia quæ iura cedere debeant, sicut in Deo, cui potestas in omnia vniuersi, coniunctum etiam sumpta, nec ab vniuerso ipso neque ab alio superiore Principe collata est; sed à se, namque sua ipsi cum ad vitam, & existentiam, tum ad eorum necem, & defectum, seu negationem competit Deo.

11. Demum ex peccati (cuius malum omni positum bonum in mundo hoc, immò, & in omnium mundorum positum lium coniuncto præponderat: atque in estimatione recte rationis creatæ, nedum increatæ, & diuinæ præualet) permissione haud levis pro tertia hac conclusionis nostra parte argumentum deducitur: vnde cumque cum

Deus ad mundi conditi optimam dispositionem, & obiectuam gubernationem Deus teneretur, teneretur etiam ad non permitendum, quod secundum rationem rectam summum malorum omnium esset, ac rationalis reipublicæ, præcipue animarum universi huius partis, destructum, imò totius universi dispositionis rectæ inuersionem, & subuersionem: Deulque proinde, etsi ad virtutis, & honestatis exercitium, præcipuum universi ornamantum, libertatem ad peccandum creaturis rationalibus debuerit relinquere ut Patres aiunt; aut peccatum permittere, & solum sufficientia, ac non habitura effectum ad vitanda peccata tanto universi malo, & subuersione non posset. Quod autem inde tot fructus Deus perceperit, calumnias diuinæ providentiæ obmurmurationibus, & obiectiōibus satisfacit, ut certamine sequenti dicam: supposita Dei in peccati permissione Catholica libertate; non autem impotentia Dei ad peccati permissionem necessitate Dei ad universi conditi optimam dispositionem, & obiectuam gubernationem apponendam, quam nunc impugnamus, inductæ.

12. Quarta & vicina conclusio. præcisè ex intentione efficaci alicuius finis, etiam sub certa mensura aliqua bonitatis obtinendi, dummodo plura media sint ad illum sub illa etiam mensura, nec infra, nec supra obtinendum ad nullius appositionem, atque efficacem electionem tenetur Deus, etsi illud optimum sit ut esse potest. Tota conclusio est omnium Theologorum præter extremam partem in qua asserimus ex pluribus mediis ad finem intentum sub determinata aliqua mensura, nec inferiore, nec superiore posse esse medium optimum, & ceteris excellens, & tamen ad eum apponendum nullatenus tenetur Deus, utrumque opponitur sententiæ communis: probatur facile postremum: quia quantumvis efficax intentio finis, sub mensura etiam determinata, non determinat ad unum ex pluribus mediis sufficientibus ad id ipsum obtinendum de facto, si apponantur, ipso Ruiz sentente sect. 1. num. 5, sed præter optimum sunt plura alia media, quibus finis intentus sub eadem, nec maiori, nec minori mensura, quam sit intentus, obtineatur de facto, si quodvis eorum apponatur, etiam minimum, quod ad illum sub eadem mensura satis est; ergo ex ea intentione ad optimum ex illis apponendum non tenetur Deus. Minor est casus suppositus in quo discurrimus: quare nulla eget probatione: sicut neque consequentiæ legitimitas.

13. Solum restat probandum ad finem intentum sub determinata mensura qui sub ea ipsa, nec ampliori, neque curiori pluribus mediis possit obtineri, posse unum ex illis ad hoc obtinendum finem melius alio, atque unum optimum illorum esse; id quod repugnantiam continere demonstrari censet Ruiz ibid. numer. 4. Nam quod ultra finem, & mensuram determinatam intentam à Deo per medium perfectius, seu optimum, vel citra totum finem, & mensuram intentam per imperfectius, & infimum voluntatem Dei efficacem frustrabit: cum neutro obtineatur quid intenditur determinatè à Deo, sed magis, vel minus, quod in frustrabilitatē essentiali voluntatis efficaci Dei contradicit. Ceterum non animadvertit Ruiz mediū bonitatem, & conducentiam ad finem intentum esse sola virtute, quasi extensiva, ad finem tantum obtinendum, non esse merendam, in qua solum eius ratio concludit; sed etiam ex modo eam ipsam finis quantitatem obtinendam: nimirum breuitate facilitate, atque expensis minoribus; quod enim expensis minoribus maiore facilitate, & breuitate tantumdem finis apponet, quam aliud, melius, perfectiusque medium illis est: est breuissimè, facillimè, sumptuque minimo, erit illo non optimum ad finem obtinendum: quod, quia non animadvertit Ruiz eius discursu nec leuiter tangitur: exempla sunt obuia. Quod si dicas eam etiam facilitatem &c. intendi à Deo, ad quam solum perfectius, vel optimum conducit, destruis casum suppositum, & demonstrationem tuam: vel forte totam materiam conclusionis, si dixeris intendi finem sub ea qualitate, & mensura ut per optimum medium obtineatur: tunc enim intentio illa, & finis, & mediū electio simul eadem est: quare nequit vllō modo intentio illa ad optimi electionem verè determinare, quin determinet ad ipsam; quod omnino repugnat.

14. Denique ut constet clarius quod diximus supra non semel in sententiarum relatione Ruiz sententiam, & mentem fuisse vniuersalem de necessitate Dei de se, bonitatisque, & natura sua absque vlla suppositione decreti liberi efficacis Dei, siue intentui, siue executui, legatur sect. 10. cui hunc titulum præfixit. *Multis exemplis ostenditur enervari Theologorum rationes, nisi supponant voluisse Deum optimum finem sub optimā mensurā*, etenim finis intentio primus actus liber Dei est nullum supponens, neque intentium, neque executium atque in singularum rationum: quas ex variis Theologis rota sectione refert ponderationibus suam hanc mentem iteratō detexit: & tam in iis, quam in reliquis argumentis ab auctoritate, & à ratione morali, quam dicit necessitate physicam reipsa, & cui, si non pareret Deus defecturus foret, physicam inducere, sicuti & de Granada dicebamus, satis declarat.

CERTAMEN V.

Argumenta aduersariorum retunduntur.

1. A Ratione arguunt primò: è summā inclinatione bonitatis diuinæ ad se communicandum creaturis, quam illis tribus terminis *bonum, bonificatum, & bonificabile*, quæ etiam Trinitatis mysterio de Deo in sua arte demonstrando, ipsi familiaribus Raymundus Lullius instruxit: sed non maiore fructu, quam reliqua, quæ ex eis terminis demonstrari somniauit: sed quidquid cum ex vi hac impulsua bonitatis diuinæ ad se communicandum creaturis, & naturā affectione voluntatis ad bonum communicandi se optimo modo, & in quo minus displicentia sit, ut in optimo faciendo, discurrant, ac testimoniis Patrum confirmant Ruiz tota sect. 16. & Granados, dissectum satis est certum. 3. redditurque ratio: cur Deus de se, naturæque suæ magis ad bonum nostrum, quam ad malum: & supplicium inclinatus dicatur; quin tamen inclinatio hæc aliquid de summa libertate voluntatis diuinæ minuat, vel de suprema dominij potestate. Nec video, quo pacto alicui venire in mentem poterit optimum creatum, quod limitatè bonitatis est, nihilque Dei felicitati referens, atque essentia sua imbibitam imperfectionem creaturæ habet, qua sui affectum satis potest auertere, adeo posse, sui quasi impotem, diuinam voluntatem allicere, vel potius ad sui amorem trahere, penè inuitam; ut vix aliquid mortis maioris diuinæ relinquant bonitati. Argumentum aliud de carentia gaudij, quod Deus habet de optimo producto, multum, vel nihil probat. Multum: quia probat idem de bono non optimo, de quo Deum gaudere cum productum, atque in se existens est, æque est certum; ac proinde probat nihil ex creatis possibilibus posse Deum non producere, si hæc internum Dei gaudium, ac subinde intrinsecam eius felicitatem possint augere. Nec satis est gaudium aliud æquiualens de sui independentia ab existentia optimi, quod Deus haberet, si non existeret: illud enim gaudium habet etiam, cum existit; & tamen deficit gaudium, quod de actuali optimi existentia Deo accrescere admittitur; sed certè nihil probat obiectio: nam quidquid gaudij Deo intrinseci est, totum de summa sua bonitate est; quin de sibi extrinsecis bonis (quæ nihil internæ suæ felicitatis interlunt) intrinsecæ felicitatis, & voluptatis quidquam capiat. Reliqua à ratione omitto, quia ex dictis pro nostris conclusionibus euanescent.

2. Tam multa oblonga sua disputatione ab scripturæ, & Patrum auctoritate concessit Ruiz, ut ea singulatim diluere iusti tomi negotium esset; ea verò ad capita aliqua redigi possunt. Primum ex Patribus asserentibus Deum assumpsisse naturam humanam ad nos redimendos, quia id melius fuit, & quamvis id ad necessitatem eligendi optimum ex intentione efficaci finis videatur spectare quare solum quartam conclusionem nostram impetere:

G 3 ast,